

กลวิธีการถามในปริศนาการสัมภาษณ์ของสรยุทธ สุทัศนะจินดาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมต่างกันในประเทศไทย

Language Strategies Used by Sorayut Suthatsanajinda in Interviews with People from Different Social Status

จันทิมา สว่างลาภ¹

Janthima Sawanglap¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษากลวิธีการถามในปริศนาการสัมภาษณ์ของสรยุทธ สุทัศนะจินดาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมต่างกันในประเทศไทย ผลการศึกษากลวิธีการสัมภาษณ์โดยรวมพบว่า สรยุทธ สุทัศนะจินดา มีวิธีการสัมภาษณ์ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้สัมภาษณ์ตอบประเด็นคำถามที่ต้องการและทำให้รายการดำเนินต่อไปได้อย่างราบรื่น ซึ่งมีกลวิธีการถามที่เหมือนกันและต่างกัน กลวิธีการถามของผู้มีสถานภาพต่างกันที่มีกลวิธีเหมือนกัน มี 6 กลวิธี ได้แก่ 1) การกล่าวทักทาย 2) การใช้คำเรียกขานให้เหมาะกับระดับของบุคคล 3) การให้ข้อมูลหรือการทำความถึงเรื่องที่จะสัมภาษณ์ 4) การให้ผู้ให้สัมภาษณ์อธิบายเหตุการณ์ตามลำดับเวลา 5) การใช้คำท้ายประโยคคำว่า “หรือ” “หรือ” และ 6) การย้ำคำถามและคำตอบ ส่วนกลวิธีการถามของผู้มีสถานภาพต่างกันที่ต่างกันแบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ กลวิธีการถามผู้ที่มีสถานภาพสูง มี 6 กลวิธี ได้แก่ 1) การถามที่จะคำนึงสถานของผู้ให้สัมภาษณ์ 2) ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้กำหนดคำถามและเลือกผู้ตอบ 3) การถามแย้ง 4) การพูดตัดบท 5) การถามโดยใช้คำถามสั้นๆ เพื่อคาดคะเนต้องการคำตอบ 6) การที่ผู้สัมภาษณ์ปฏิเสธการตอบคำถามจากผู้ให้สัมภาษณ์ และกลวิธีการถามผู้ที่มีสถานภาพต่ำมี 5 กลวิธี ได้แก่ 1) การขออนุญาตถามถึงข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ 2) การถามนำคำตอบ 3) การถามคำถามโดยต่อท้ายว่า “ถูกต้องมั๊ย” หรือ “ถูกมั๊ย” 4) การให้ผู้ให้สัมภาษณ์แปลอธิบายความหมายของสิ่งที่พูด 5) การใช้ถ้อยคำแสดงความเห็นใจหรือให้ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้ที่ต้องได้รับการช่วยเหลือ ซึ่งกลวิธีเหล่านี้ล้วนเหมาะกับผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน ตลอดจนทำให้รายการเป็นที่น่าสนใจจนได้รับความนิยมจากผู้ชมอีกด้วย

คำสำคัญ : กลวิธีการถาม, ปริศนาการสัมภาษณ์, ผู้ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน

Abstract

The objective of this research is to study the language strategies used by Sorayut Suthatsanajinda in the interviews with people from different social status, the upper class and the lower class. The research found that Mr. Sorayut Suthatsanajinda as an interviewer adopted various language strategies to achieve answers and make the interviews went effectively. The result shows 6 language strategies were used with both upper class and lower class interviewees which are greeting, choosing suitable address terms, giving the background information, presenting events in chronological order, using “/r(:/ ” and “/r(:/” as sentence final particles, and restating questions and answers. Focusing on those who are from the upper class, 6 language strategies which are questioning concern with social class, choosing questions and answerers, stating an asserting as provocation, cutting irrelevant response, pressing for an

¹ อาจารย์ประจำ, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี 085-4598789 janthima.ann@gmail.com

¹ Lecturer, Faculty of Humanities and Social Science Kanchanaburi Rajabhat University 085-4598789 janthima.ann@gmail.com

answer by a short question, rejecting an answer, are presented. In addition, on those who are from the lower class, 5 language strategies which are asking for permission for personal questions, guiding to the certain answers, using “/(:k - t(:(: - ma(j)/” and “/(:k - ma(j)/” as sentence final particles, asking the interviewee to clarify the answers, expressing sympathy for people in need, are presented. The findings of those language strategies are appropriate to be use for people from different social status. Furthermore, they make the program to be remarkable and popular.

Keywords: language strategies, discourse analysis in interview, people from different social status,

บทนำ

การสัมภาษณ์เป็นการสนทนาที่คู่สนทนาฝ่ายหนึ่งต้องการทราบเรื่องราว ความคิดเห็นหรือความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจากอีกฝ่าย (สุวรรณ เกรียงไกรเพชร, 2541) การสัมภาษณ์เป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารมวลชนที่มีอยู่มากในสื่อโทรทัศน์ไทยเพราะอาจเป็นสื่อที่เข้าถึงกลุ่มผู้ชมได้ง่ายและรวดเร็ว อีกทั้งผู้ชมก็สามารถรับชมได้ทั้งภาพและเสียง แต่ละรายการมีรูปแบบการสัมภาษณ์ที่แตกต่างกันไป เช่น รายการสัมภาษณ์เพื่อหาข้อเท็จจริงเป็นรูปแบบหนึ่งของรายการสัมภาษณ์ที่น่าสนใจเพราะผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มักเป็นบุคคลที่กำลังได้รับความสนใจจากสังคมในขณะนั้น พิธีกรหรือผู้สัมภาษณ์จึงต้องพยายามตั้งคำถามให้ได้คำตอบที่ต้องการทราบ อาจกล่าวได้ว่ารายการประเภทนี้มีการใช้ภาษาอีกรูปแบบหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะและแตกต่างไปจากการสัมภาษณ์ประเภทอื่นๆ

สรยุทธ สุทัศนะจินดา เป็นพิธีกรคนหนึ่งที่มีชื่อเสียงและได้รับรางวัลจากหลายสถาบัน และรายการที่สรยุทธเป็นพิธีกรก็ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก (กมลวรรณ ปกรณ์จรนาวัน, 2549) เช่น รายการ เจาะข่าวเด่น ถึงลูกถึงคน จับเข่าคุย เป็นต้น จนได้รับรางวัล พิธีกรที่มีชื่อเสียงและรางวัลพิธีกรชายยอดเยี่ยมที่อปอาร์วอด (สำนักข่าวอิศราออนไลน์, 2556)

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีสถานภาพแตกต่างกันทางสังคมจึงน่าจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่อาจมีผลต่อการใช้ภาษาของผู้สัมภาษณ์ที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงมีคำถามในการวิจัยว่า กลวิธีการถามในปริศนาการสัมภาษณ์ของสรยุทธ สุทัศนะจินดาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมต่างกันในประเทศไทยแตกต่างกันหรือไม่และมีผลอย่างไรต่อผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อสร้างความเข้าใจในการตอบคำถามได้ตรงตามเจตนาของผู้ถามและทำให้รายการดำเนินต่อไปได้อย่างราบรื่น ผู้วิจัยสนใจการถามในปริศนาการสัมภาษณ์ของผู้มีสถานภาพแตกต่างกันในสังคมไทยซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ที่น่าสนใจและเกี่ยวข้องโดยตรงกับการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยพบว่ายังไม่มีการ

วิจัยใดที่ศึกษาประเด็นความต่างในเรื่องปัจจัยทางสังคมในเรื่องชนชั้นกับการตั้งคำถามในปริศนาการถามมาก่อนจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจในงานวิจัยนี้ เพื่อให้ครอบคลุมบริบทของการสร้างกลวิธีการสัมภาษณ์ที่ใช้จริงในชีวิตประจำวันของผู้ใช้ภาษามากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษากลวิธีการถามในรายการสัมภาษณ์ของสรยุทธ สุทัศนะจินดาผู้ที่มีสถานภาพต่างกันในประเทศไทย

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลจากบทสัมภาษณ์โดยมีพิธีกร คือ สรยุทธ สุทัศนะจินดา เป็น ผู้ดำเนินรายการจาก 2 รายการ ได้แก่

1. รายการ ถึงลูกถึงคน ออกอากาศทางโมเดิร์นไนน์ทีวีทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา ประมาณ 23.00 - 24.00 น. และ 23.00 - 00.30 น. ออกอากาศตั้งแต่เดือน มิถุนายน 2546 - ธันวาคม 2547 จำนวน 2 ครั้ง ได้แก่ “โลกของเสธแดง” ความยาวประมาณ 60 นาที “เปิดชีวิตยายไฮ” ความยาวประมาณ 60 นาที

2. รายการ เจาะข่าวเด่น ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่องสาม ทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 17.40 น. - 18.00 น. จำนวน 4 ครั้ง ได้แก่ “ต้นลาโออิชิ” “GT200 หมอพรทิพย์ยันทำงานได้ผลจริง” “เก็บขยะซีดีเก่าขาย ปรับ 2 แสนบาท” “คนจนขาย VCD ลูกชายหาเงินติดคุก” ความยาวครั้งละ 15 นาที

ผู้วิจัยเลือกใช้ข้อมูลจากทั้งสามรายการโทรทัศน์นี้เพื่อเป็นตัวแทนปริศนาการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ในปริศนาการสัมภาษณ์ของผู้ที่มีสถานภาพต่างกันในสังคมไทย ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การจัดกลุ่มตามอาชีพ รายได้ และการศึกษา

ตารางที่ 1 แสดงการจัดกลุ่มผู้มีสถานภาพสูง

ชื่อตอน	ตัวแทนผู้มีสถานภาพสูง	อาชีพ/ตำแหน่ง
รายการถึงลูกถึงคน ตอนโลกของเสธแดง	1. พลตรีชัชติยะ สวัสดิผล 2. พันตรีชัยเทพ ธรรมธร 3. นายสุกิจ พุนศรีเกษม	ผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพบก นายทหาร ทนายความ
รายการเจาะข่าวเด่น ตอนต้นลา ไออิชิตอน GT200	1. นายภาสกร นที 2. แพทย์หญิงคุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	นักธุรกิจ ผู้ก่อตั้งอิชิตัน ได้รับพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์ จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ชั้นจตุตถจุลจอมเกล้า และเป็นแพทย์ ผู้อำนวยการสถาบัน นิติวิทยาศาสตร์

กลุ่มผู้ที่มีสถานภาพที่ต่ำกว่าจะพิจารณาจากอาชีพและรายได้ หรือกลุ่มที่รายได้ไม่แน่นอน และไม่ได้ประกอบอาชีพ การศึกษาไม่ถึงระดับปริญญาตรีหรือไม่ได้รับการศึกษา

ตารางที่ 2 แสดงการจัดกลุ่มผู้มีสถานภาพต่ำ

ชื่อตอน	ตัวแทนผู้มีสถานภาพสูง	อาชีพ/ตำแหน่ง
รายการถึงลูกถึงคน ตอน เปิดชีวิตยาวไฮ	1. นางไฮ ชันจันทา 2. นายเพชร ชันจันทา 3. นางเข็มพร เข็มสีดา	เกษตรกร เกษตรกร เกษตรกร
รายการเจาะข่าวเด่น ตอน เก็บขยะซีดีเก่าขาย ปรับ 2 แสนบาท ตอน คนจนขาย VCD ลูกชายหาเงินติดคุก	1. นายสุรัตน์ มณีพันธ์สุดา 2. นางมณีพันธ์สุดา 3. นางนพรัตน์ อัญมณี 4. นายประเทืองทิพย์ ผู้พลาม 1. นายสมชัย นันทวณิชชัย 2. นายอดิสร นันทวณิชชัย 3. นางอัมพร มิตรเจริญ	พนักงานเก็บขยะ แม่บ้าน แม่ค้า ไม่มีอาชีพ ลูกจ้างอยู่ซ่อมรถ นักเรียน แม่ค้า

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยถ่ายถอดข้อมูลบทสัมภาษณ์ที่ได้จากคลิปวิดีโอจากเว็บไซต์ www.youtube.com เป็นอักษรตัวประกอบเครื่องหมายพิเศษของ ประเด็นการสัมภาษณ์ตามแบบประไพพรรณ พิงฉิม (2542:4) ซึ่งพัฒนามาจากวิธีการถอดเสียงของเลวินสัน (Levinson, 1983) ดังต่อไปนี้

() วงเล็บ แสดงอากัปภิกขัยของผู้พูด

?? ประศินซ้อน แทนถ้อยคำที่ไม่สามารถถอดเป็นตัวอักษรได้เนื่องจากได้ยินไม่ชัดเจน

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้ตัวอักษรกับเครื่องหมายหัพภาค เพื่อแสดงความหมายต่อไปนี้

ถ. แสดงการพูดของผู้สัมภาษณ์ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการถาม

ต. แสดงการพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการตอบ

ต.ท แสดงการพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ หากว่ามีผู้ให้สัมภาษณ์มากกว่าหนึ่งคน จะใส่ตัวเลขต่อท้าย ต. หรือ ต.ท โดยเรียงลำดับตัวเลขตามลำดับการพูด เช่น การพูดของผู้ให้สัมภาษณ์คนที่หนึ่งจะแสดงโดย ต.1 หรือการพูดของผู้ให้สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์คนที่สองจะแสดงโดย ต.ท2

หลังจากถ่ายถอดข้อมูลบทสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นว่าถ้อยคำใดบ้างที่ใช้เพื่อแสดงเจตนาถาม โดยใช้ทฤษฎีวิจักษณ์กรรมและปริบทการสัมภาษณ์ช่วยในการตัดสินใจ

2. วิเคราะห์ปริบทในการสัมภาษณ์ของ สรยุทธ สุทัศนะจินดา

- 1) ศึกษากลวิธีการถามในรายการสัมภาษณ์ผู้ที่มีสถานภาพต่างกัน
- 2) วิเคราะห์เปรียบเทียบกลวิธีการถามในรายการสัมภาษณ์ผู้ที่มีสถานภาพต่างกัน
- 3) สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

จากผลวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลได้ดังนี้ กลวิธีทางภาษาของผู้ที่มีสถานภาพแตกต่างกันสามารถแบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ

1. กลวิธีการถามในปริบทการสัมภาษณ์ของผู้ที่มีสถานภาพแตกต่างกันที่มีกลวิธีเหมือนกัน
2. กลวิธีการถามในปริบทการสัมภาษณ์ของผู้ที่มีสถานภาพแตกต่างกันที่มีกลวิธีแตกต่างกัน

1. กลวิธีการถามในปริบทการสัมภาษณ์ของผู้ที่มีสถานภาพแตกต่างกันที่มีกลวิธีเหมือนกัน

กลวิธีการถามของผู้มีสถานภาพต่างกันที่มีกลวิธีการถามเหมือนกัน มี 6 กลวิธี ได้แก่ 1) การกล่าวทักทาย 2) การใช้คำเรียกขานให้เหมาะกับระดับของบุคคล 3) การให้ข้อมูลหรือการท้าวความถึงเรื่องที่จะสัมภาษณ์ 4) การให้ผู้ให้สัมภาษณ์อธิบายเหตุการณ์ตามลำดับเวลา 5) การใช้คำทักทาย ประโยคคำว่า “หรือ” “หรือ” และ 6) การย้าคำถามและคำตอบ

กลวิธีการสัมภาษณ์ผู้ที่มีสถานภาพต่างกันมีกลวิธีการถามที่เหมือนกัน ตัวอย่าง

1) การใช้คำเรียกขานให้เหมาะกับระดับของบุคคล

คำสรรพนามที่ใช้เรียกขานผู้ให้สัมภาษณ์เป็นกลวิธีที่สำคัญในการสัมภาษณ์ที่ต้องมีการถามตอบและเรียกชื่อผู้ตอบคำถามเพราะบางครั้งผู้ร่วมรายการก็มีมากกว่าหนึ่งคน การสัมภาษณ์ที่ใช้คำเรียกชื่อ หรือเรียกแทนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องเรียกให้ถูกต้องและเหมาะสมกับผู้ให้สัมภาษณ์ที่มาร่วมรายการด้วยซึ่งมีผลต่อความสุภาพและการให้เกียรติต่อผู้ให้สัมภาษณ์ด้วย

ตัวอย่างที่ 1 "GT200"

ถ. : เพราะฉะนั้นถึงวันนี้แล้วก็คือ คุณหมอก็ยังเชื่อมั่นว่ามันช่วยงานได้จริงๆ นะฮะ

ค. : เอาละครับ ถามได้กับคุณหญิงหมอนั้นก่อนละกันนะครับ

ตัวอย่างที่ 2 "โลกของเสธแดง"

ถ. : คุณแดง เอ้ย เสธแดง ระวังไปหรือเปล่า

ตัวอย่างที่ 3 "คนเก็บขยะชายชิตี"

ถ. : จากนั้นก็มาสูดคือ คือจริงๆ ผมได้อยากเรียนกว่าสูดคือจริงๆ เรามีทนายใหม่

ถ. : สัมโอ งงใหม่

ถ. : ต้อร้องให้ใหม่ นี่ชื่อเล่นชื่อต้อ

ตัวอย่างที่ 4 "เปิดชีวิตยายไฮ"

ถ. : ยายเป็นเด็กกำพร้าหรือเปล่า

จากตัวอย่างที่ 1-2 จะเห็นว่าผู้สัมภาษณ์เรียกผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งมีสถานภาพสูงจะไม่เรียกชื่อจริงหรือชื่อเล่นแต่จะเรียกแทนด้วย "อาชีฟ" และ "ตำแหน่ง" จากตัวอย่างเป็นตำแหน่งพระราชทานบรรดาศักดิ์ "คุณหญิง" ผู้ให้สัมภาษณ์เรียกทั้ง "คุณหมอน" "คุณหญิง" "คุณหญิงหมอน" และจากตัวอย่าง "โลกของเสธแดง" ทำให้เห็นการใช้ตำแหน่งหรือยศ กับชื่อเล่นซึ่งผู้สัมภาษณ์เรียกว่า "เสธ" เป็นตำแหน่งทางการทหาร ซึ่งครั้งหนึ่งทีเรียกว่า "คุณแดง" ผู้สัมภาษณ์จะเปลี่ยนทันทีและเรียกใหม่ว่า "เสธแดง" แสดงว่า คำว่าคุณแดงสุภาพแล้วก็ไม่เหมาะกับผู้มีสถานภาพสูงเท่ากับการเรียกด้วยชื่อตำแหน่งทางการทหารที่ผู้สัมภาษณ์ต้องเรียกอย่างระวัง

จากตัวอย่างที่ 3-4 จะเห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีสถานภาพต่ำ ผู้สัมภาษณ์จะเรียกโดยใช้ชื่อเล่น และการใช้คำสรรพนามคำว่า "เรา" และตัวอย่างจาก "เปิดชีวิตยายไฮ" พบการใช้คำเรียกญาติ คำว่า "ยาย"

ผู้สัมภาษณ์จะใช้คำเรียกขานต่างกัน กล่าวคือ ผู้ที่มีสถานภาพสูงจะใช้คำเรียกเป็นอาชีพ และตำแหน่ง โดยไม่ใช่ชื่อจริงและชื่อเล่น ซึ่งตรงข้ามกับ ผู้มีสถานภาพต่ำที่พบการใช้ชื่อเล่น และมีการใช้คำสรรพนาม "เรา" คำเรียกญาติคำว่า "ยาย" เพื่อแสดงให้เห็นความเป็นพวกเดียวกันเป็นเครือญาติกันตามลำดับ การสร้างคำเรียกผู้ให้สัมภาษณ์ของผู้สัมภาษณ์นั้นใช้เพื่อสร้างความรู้สึกเป็นกันเองให้กับผู้ฟังด้วยและ การสัมภาษณ์ผู้ที่มีสถานภาพสูง เช่น ทหาร บางครั้งอาจใช้คำเรียกให้เหมาะสม จากตัวอย่างที่ 2 ใช้คำว่า "เสธ" ซึ่งจะทำให้ผู้ฟังรู้สึกให้เกียรติกว่าเรียก "คุณ"

2) การย้าคำถามและคำตอบ

2.1 การย้าคำถาม

การย้าคำถาม คือ การเปลี่ยนวิธีการถามใหม่แต่ยังคงให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคำตอบเดิมที่ของผู้สัมภาษณ์ยังไม่ได้คำตอบ ซึ่งเป็นการถามคำถามเดิมอีกครั้งหรือเพิ่มคำ เรียงคำใหม่ หรือเปลี่ยนวิธีการถามใหม่แต่ยังคงเป็นคำถามเดิม

ตัวอย่างที่ 5 "โลกของเสธแดง"

ถ. : ทำไมต้องใส่เครื่องแบบครับ

ค.1 : เพราะผมเป็นทหาร

ถ. : ต้องใส่ตลอดเวลาเลยหรอ นอนเสธแดงใส่เครื่องแบบใหม่

ตัวอย่างที่ 6 "คนเก็บขยะชายชิตี"

ถ. : ฮะ ตอนแรกมันเหมือนอารมณ์ว่าจะละเมิดลิขสิทธิ์มากกว่า

ค.3 : ใช่ละ มันละเมิดเพราะว่า เราก็ไม่รู้หรือว่ามันละเมิดลิขสิทธิ์คืออะไร เราไม่รู้ แต่พอมา

ถ. : มันคนละอย่าง การละเมิดลิขสิทธิ์คือการเอา CD เกื่อนมา CD หนึ่งทีไปก็อบ ไปอะไรมา

มันคนละอย่าง อันนี้ CD ที่ไปเก็บมา CD เก่า เอามาวางขาย แต่ตอนที่ถูกจับก็นึกว่าเป็นเรื่องลิขสิทธิ์

จากตัวอย่างที่ 5 จะเห็นว่าก่อนหน้านั้น ผู้สัมภาษณ์ได้ถามคำถามว่า "ทำไมต้องใส่เครื่องแบบครับ" ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ตอบไม่ตรงคำถาม เพราะ ผู้สัมภาษณ์ไม่ได้หมายถึงการที่ใส่ใน

เวลาทำงาน แต่ผู้ให้สัมภาษณ์เสียงที่จะตอบตรงไปตรงมา จึงเปลี่ยนคำถามใหม่ว่า “ต้องใส่ตลอดเวลาเลยหรอ นอนเสลดงใส่เครื่องแบบใหม่” ซึ่งหมายถึงใส่ตลอดเวลาเหนือจากเวลาทำงาน เช่น ตอนนอน เพื่อเพิ่มเติมค่าเข้าไป และจากตัวอย่างที่ 6 จะเห็นว่าสารถุทธถามย้ำในประเด็นที่ว่า “ละเมิดลิสสิทรี” หรือ “ไบอนุญาต” ซึ่งเป็นการถามย้ำเพราะผู้ตอบคำถามยังแยกไม่ออกว่าทั้งสองกรณีนี้ต่างกันอย่างไร โดยผู้สัมภาษณ์ต้องชี้แจงให้ความรู้ก่อนว่าทั้งสองกรณีต่างกัน แล้วจึงย้ำว่า “ตกลงแล้วที่ตำรวจนับเป็นข้อหาอะไร” จากตัวอย่างที่ 5-6 จะเห็นว่าแม้ผู้สัมภาษณ์จะใช้การย้ำคำถามเหมือนกันแต่ใช้เพื่อเจตนาที่ต่างกันตัวอย่างที่ 5 ผู้ให้สัมภาษณ์เสียงที่จะตอบให้ตรงคำถามและจากตัวอย่างที่ 6 ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่เข้าใจคำถามเพราะเป็นการพูดเรื่องกฎหมายซึ่งอาจเป็นภาษาที่เข้าใจยาก

2.2 การย้ำคำตอบ

การย้ำคำตอบ คือ การกล่าวคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ซ้ำเพื่อย้ำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ฟังซ้ำอีกครั้ง

ตัวอย่างที่ 7 “โลกเสลดง”

ถ. : ต้องใส่ตลอดเวลาเลยหรอ นอนเสลดงใส่เครื่องแบบใหม่

ต.1 : ใส่ก็เพราะว่าตั้งแต่เดือนกันยายนปีที่แล้ว หลังจากโดน ที่มลอบสังหาร

ถ. : เพราะฉะนั้นใส่เครื่องแบบตลอด นอนก็ใส่ ไปไหนก็ใส่ เข้าห้องน้ำก็ใส่

ตัวอย่างที่ 8 “คนเก็บขยะชายซีดี”

ต. : ครั้งแรกผมมาตั้ง ที่ ที่ผมโดนจับแล้ว หนึ่งครั้ง. แต่เป็นเฉพาะของเก่าอย่างเดียวในวันนั้น แต่พอครั้งที่สองมันมี CD มาด้วย คือติดตะกร้ามาด้วย คือยังันแหละครับ

ถ. : ก็คือครั้งแรกที่มี CD มาวาง

จากตัวอย่างที่ 7 ผู้สัมภาษณ์ได้แจ้งให้ทราบว่าประเด็นที่จะสัมภาษณ์ในครั้งนี้เกี่ยวกับเรื่องการใส่เครื่องแบบของเสลดงที่ทำไม่ต้องใส่ตลอดเวลาแม้แต่ตอนนอน ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ได้ตอบว่าใส่หรือไม่ใส่แต่ตอบถึงเหตุการณ์ที่ตนถูกลอบสังหารซึ่งเล่าเหตุการณ์จนจบก็ยังไม่ได้อธิบายในประเด็นที่ถาม ผู้สัมภาษณ์ไม่ลืมคำถามที่ถามไว้ตั้งแต่แรก ผู้สัมภาษณ์จึงย้ำเพื่อสรุปคำตอบว่า “เพราะฉะนั้นใส่เครื่องแบบตลอด”

จากตัวอย่างที่ 8 จะเห็นว่า การกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นการย้ำคำตอบให้เข้าใจชัดเจนขึ้น เพราะผู้ให้

สัมภาษณ์กล่าวว่า “ติดตะกร้า” ซึ่งไม่ได้บอกชัดเจนว่าเป็นครั้งแรกหรือครั้งที่สองกันแน่ ผู้สัมภาษณ์จึงกล่าวทวนซ้ำเพื่อให้ชัดเจนขึ้น

2. กลวิธีการถามในปริศนาการสัมภาษณ์ของผู้ที่มีสถานภาพแตกต่างกันที่มีกลวิธีแตกต่างกัน

กลวิธีการถามของผู้ที่มีสถานภาพต่างกันที่ต่างกัน แบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ กลวิธีการถามผู้ที่มีสถานภาพสูง มี 6 กลวิธี ได้แก่ 1) การถามที่จะคำนึงสถานของผู้ให้สัมภาษณ์ 2) ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้กำหนดคำถามและเลือกผู้ตอบ 3) การถามแย้ง 4) การพูดตัดบท 5) การถามโดยใช้คำถามสั้นๆ เพื่อคาดคะเนคำตอบ 6) การที่ผู้สัมภาษณ์ปฏิเสธการตอบคำถามจากผู้ให้สัมภาษณ์ และกลวิธีการถามผู้ที่มีสถานภาพต่ำมี 5 กลวิธี ได้แก่ 1) การขออนุญาตถามถึงข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ 2) การถามนำคำตอบ 3) การถามคำถามโดยต่อท้ายว่า “ถูกต้องมั๊ย” หรือ “ถูกมั๊ย” 4) การให้ผู้ให้สัมภาษณ์แปลอธิบายความหมายของสิ่งที่พูด 5) การใช้ถ้อยคำแสดงความเห็นใจหรือผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้ที่ต้องได้รับการช่วยเหลือ ตัวอย่าง

2.1 กลวิธีการถามในปริศนาการสัมภาษณ์ของผู้ที่มีสถานภาพสูง

1) การถามที่จะคำนึงสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งนั้น ผู้สัมภาษณ์จะคำนึงถึงผู้ให้สัมภาษณ์ว่าเป็นใคร ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดคำถาม บางครั้งคำถามต้องคำนึงถึงผู้ให้สัมภาษณ์ที่ต้องให้ความสนใจและให้เกียรติมากเป็นพิเศษ หรือบางสถานภาพผู้สัมภาษณ์ต้องคำนึงเรื่องการศึกษา อาชีพ ที่ต้องเลือกและระวังในการสัมภาษณ์ให้การสนทนาในครั้งนั้นออกมาเหมาะสมมากที่สุด

ตัวอย่างที่ 9 “GT200”

ถ. : เพราะฉะนั้นถึงวินาทีนี้แล้วก็คือ คุณหมอก็ยังเชื่อมั่นว่ามันช่วยงานได้จริงๆ นะฮะ

ถ. : เออครับ ถามไถ่กับคุณหญิงหมอนั่นก่อนละกันนะครับ

ตัวอย่างที่ 10 “โลกของเสลดง”

ถ. : คุณแดง เอ๊ย เสลดง ระวังไปหรือเปล่า

จากตัวอย่างที่ 9 จะเห็นว่าผู้สัมภาษณ์เรียกผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งมีสถานภาพสูงจะไม่เรียกชื่อจริงหรือชื่อเล่นแต่จะเรียกแทนด้วย “อาชีพ” และ “ตำแหน่ง” จากตัวอย่าง ผู้ให้สัมภาษณ์เรียกทั้ง “คุณหมอ” “คุณหญิง” “คุณหญิงหมอ” และ

จากตัวอย่างที่ 10 “โลกของเสธแดง” ผู้สัมภาษณ์เรียกว่า “เสธแดง”

2) การถามแย้ง

การถามแย้งคือการตั้งคำถามให้ผู้ให้สัมภาษณ์นั้นชี้แจง หรือให้ข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นที่ผู้สัมภาษณ์ไม่เห็นด้วย หรือไม่เชื่อคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยผู้สัมภาษณ์จะถามในสิ่งที่ตรงกันข้ามคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ ก่อน หรือการถามโดยการนำเรื่องที่เป็นไปได้ หรือเรื่องจริงที่ปรากฏให้เห็นโดยทั่วไปมาหักล้างคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ ประไพพรรณ พึ่งฉิม (2542) กล่าวว่า “การถามแย้งเป็นกลวิธีที่แสดงออกอย่างชัดเจนว่า ผู้สัมภาษณ์ไม่เห็นด้วย หรือไม่เชื่อคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ เพราะเกิดคำถามย้อนกลับอย่างทันทีทันใด ผู้สัมภาษณ์จะตั้งคำถามแย้งเพื่อแสดงความเห็นว่า คำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ไม่เป็นความจริงทั้งหมด เพราะมีบางประเด็นที่โต้แย้งได้”

2.1 การถามแย้งโดยการอ้างบุคคลหรือแหล่งข้อมูลต่างๆที่ชัดเจน

การใช้รูปประโยคคำถามเพื่อถามแย้งอีกวิธีหนึ่งซึ่งพบในการสัมภาษณ์ คือ การอ้างบุคคลหรือแหล่งข้อมูลต่างๆ เป็นการอ้างถึงทั้งแบบระบุชื่อและไม่ระบุชื่อ เป็นกลวิธีที่ทำให้การถามแย้งบรรลุวัตถุประสงค์ได้ 2 ประการ คือ 1) ทำให้คำถามนั้นมีน้ำหนักเพราะมีแหล่งข้อมูลต่างๆ และ 2) เป็นการเลี่ยงต่อการรับผิดชอบของผู้พูด เลี่ยงการเผชิญหน้าระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง เนื่องจากผู้พูดไม่ได้พูดเองแต่พูดตามข้อมูลที่รับรู้มา

ตัวอย่างที่ 11 “GT200”

ถ. : ที่นี้อาจารย์เจษฎาหรืออาจารย์ทางวิทยาศาสตร์อีกท่านหนึ่งเค้าบอกว่า มันเป็นเรื่อง เหมือนกับผีถ้วยแก้ว เป็นเรื่องของจิตใต้สำนึกบางอย่าง ให้เสอาอากาศหันไป

ต.ท : คุณสรยุทธ คืออยากจะเรียนว่าอย่างนี้คะ นักวิทยาศาสตร์ต้องไม่มีอารมณ์

จากตัวอย่างที่ 11 จะเห็นว่ามีการอ้างชื่ออาจารย์เจษฎาเพราะเป็นผู้ที่เปิดเผยมการว่า GT200 ใช้การไม่ได้และเป็นผู้ทดสอบ ทดลองแล้วไม่ได้ผล ผู้สัมภาษณ์จึงสามารถใช้ชื่อบุคคลท่านนี้มาอ้างอิงได้เพราะเป็นความเชื่ออีกด้านมุมหนึ่งซึ่งเป็นนักวิทยาศาสตร์ที่น่าเชื่อถือ เพื่อให้อีกฝ่ายที่เห็นแย้งแสดงความคิดเห็นออกมา

2.2) การถามแย้งโดยการอ้างบุคคลหรือแหล่งข้อมูลต่างๆที่ไม่ระบุชื่อคนถามที่แน่ชัด

ตัวอย่างที่ 12 “เปิดใจตัน ภาศกรนที”

ถ. : ถ้ามีคนถามว่า จากนี้ไปโออิชิจะอยู่อย่างไร ถ้าไม่มีคุณตัน มองในแง่ที่เกิดและเติบโตมา

จากตัวอย่างที่ 12 คำถามที่ชื่อว่า “ถ้ามีคนถามว่า” ทำให้ผู้พูดไม่ต้องรับผิดชอบกับสิ่งที่พูดนั้น เหมือนกับเป็นตัวแทนบุคคลคนอื่นมาถามแทนให้ เปรียบว่าตัวของผู้สัมภาษณ์นั้นถามแทนประชาชนผู้ชมคนอื่น

3) การพูดตัดบท

การพูดตัดบท คือ การที่ผู้พูดกำลังพูดอยู่แล้วมีผู้อื่นพูดแทรกขณะที่ผู้พูดยังพูดไม่จบ ทำให้ผู้พูดหยุดชะงักการพูดนั้นๆ

ตัวอย่างที่ 13 “โลกของเสธแดง”

ต.1 : มันก็มีแนวทางการต่อสู้ แล้วก็อบอุ่น แล้วเครื่องแบบ ชุดพลางมันเป็นสายเลือดของผม รับเนี่ยมันซึมไปในสายเลือด

ถ. : อย่างนั้นเลยหรือ

ต.1 : สายเลือดทหารนี่มันจะ (ผู้ให้สัมภาษณ์ยังพูดไม่จบประโยค)

ถ. : วันนี้ วันนี้ มาออกรายการ (ผู้สัมภาษณ์พูดแทรก) ผมว่าน่าจะมาในฐานะประชาชน ใส่เครื่องแบบแล้วผม ก็เกรงขาม

จากตัวอย่างที่ 13 จะเห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์ยังพูดไม่จบผู้สัมภาษณ์ก็พูดแทรกขึ้นมาว่า “อย่างนั้นเลยหรือ” เป็นการแทรกเพื่อบอกเจตนาไม่อยากจะเชื่อว่าเป็นไปได้จริงๆ และผู้สัมภาษณ์พูดแทรกว่า “วันนี้ วันนี้ มาออกรายการ” เป็นการแย้งการสนทนาเพราะ ผู้สัมภาษณ์มีความต้องการให้อีกฝ่ายจบประเด็นที่กำลังพูดอยู่และกลับมาตอบคำถามให้ตรงประเด็น ผู้สัมภาษณ์ใช้การ ย้ำคำ “วันนี้ วันนี้” ให้ผู้ให้สัมภาษณ์หยุดฟังว่าจะพูดว่าอะไร

2.2 กลวิธีการถามในบริบทการสัมภาษณ์ของผู้ที่มีสถานภาพต่ำ

1) การขออนุญาตถามถึงข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

การขออนุญาตถามถึงข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ คือ การถามถึงเรื่องส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น การศึกษา การสมรส เป็นต้น การสัมภาษณ์บางครั้งอาจมีการขอข้อมูลที่เป็นส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ การขออนุญาตใช้เพื่อรักษามารยาททางสังคมของผู้ถามเพื่อแสดงว่าตนเองมีกาลเทศะได้อีกด้วย

ตัวอย่างที่ 14 “ชายVCDหนึ่งลูกชายไม่มีค่าปรับถูกจำคุกแทน”

ถ. : ขออนุญาตครอบครัวนี้ ดูจะมีการศึกษาชั้นไหนครับ

ต.1 : ปอ.หกครับ

ถ. : ฮะ

ถ. : ประถมหกนะฮะ ที่ถามก็เพราะจะให้เห็นนะครับว่าเค้าไม่รู้จริง ๆ ประถมหก

จากตัวอย่างที่ 14 จะเห็นผู้สัมภาษณ์แสดงการขอร้องจากผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยการกล่าวคำว่า “ขออนุญาต” เพราะเป็นเรื่องส่วนตัว เช่น การศึกษา ซึ่งเป็นคำถามที่ในสังคมอาจถือว่าเป็นคำถามที่ไม่สุภาพที่จะถาม

จากคำถามข้างต้นจะเห็นว่าผู้ที่มีสถานภาพต่ำ ผู้สัมภาษณ์ใช้คำถามในการถามเรื่องการศึกษาที่จะเชื่อมโยงให้ผู้ชมทางบ้านเข้าใจว่า เพราะการศึกษาน้อยผู้ให้สัมภาษณ์ที่โดนจับถึงไม่รู้ว่สิ่งที่ทำไปนั้นผิดกฎหมาย และผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า “เรียนจบประถมหก” นั้น ผู้สัมภาษณ์จึงกล่าวต่อว่า “ที่ถามก็เพราะจะให้เห็นนะครับว่าเค้าไม่รู้จริง ๆ” และกล่าวย้ำอีกว่า “จบป.หก. ท่านผู้ชมฮะ เอกสารนี้ไม่เคยคิดว่าจะต้องไปเป็นคดีความ” ยิ่งย้ำถึงการมีความรู้ของน้อยของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ไม่คาดคิดว่าการชายชิตี “จะต้องไปเป็นคดีความ”

2) การถามนำคำตอบ

การถามนำคำตอบของผู้สัมภาษณ์ที่จะนำไปสู่คำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์รู้คำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์อยู่แล้วและถามนำเพื่อให้ตอบตาม

ตัวอย่างที่ 15 “เปิดชีวิตยายไฮ”

ถ. : สมัยโน้นยายก็ถือว่าจน

ต.1 : จน

ถ. : ลำบาก

ต.1 : ลำบาก

ถ. : ยายเป็นเด็กกำพร้าหรือเปล่า.

ต.1 : เด็กกำพร้า

ถ. : กำพร้าพ่อ

ต.1 : จะ พ่อตายตั้งแต่อายุ 3 ขวบครึ่ง

จากตัวอย่างที่ 15 จะเห็น คำถามที่ว่า “ยายเป็นเด็กกำพร้าหรือเปล่า” ต่อจากการถามความยากลำบากก็เหมือนกับผู้สัมภาษณ์ ก็รู้ว่าจะต้องตอบว่า “กำพร้า” ซึ่งผู้สัมภาษณ์ก็ถามว่า กำพร้าพ่อ โดยที่ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ได้เป็นผู้บอกก่อน ผู้ให้สัมภาษณ์ก็ตอบตามว่า “กำพร้าพ่อ”

3) การใช้ถ้อยคำแสดงความเห็นใจหรือผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้ที่ต้องได้รับการช่วยเหลือ

การใช้ถ้อยคำแสดงความเห็นใจหรือผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้ที่ต้องได้รับการช่วยเหลือ คือ การใช้ถ้อยคำกล่าวถึงการที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้รับความทุกข์ยากหรือประสบเหตุการณ์อันเลวร้าย จึงต้องได้รับการช่วยเหลือและความรู้สึกของผู้สัมภาษณ์ต่อผู้ให้สัมภาษณ์นั้นก็แสดงความเข้าใจ เห็นใจซึ่งมักจะปรากฏคำว่า “เห็นใจ” “ทุกข์” หรือใช้คำอุทานที่แสดงความรู้สึกสงสาร เช่น “ไอ้”

ตัวอย่างที่ 16 “เปิดชีวิตยายไฮ”

ถ. : อยู่บ้านก็รับจ้างหาบน้ำวันละสลึง

ต.2 : ลูก ๆ ด้วยละ แล้วแม่ก็จะเป็นคนหาบของ หาพวกผัก พวกปลา พวกหอย ชาวบ้านเขาเรียกเผื่อเป็นของฝาก แลกข้าว

ถ. : เอาพวกนี้แหละไปหามาเพื่อแลกข้าวกิน

ต.2 : ค่ะ แล้วลูก ๆ อย่างเพชร อย่างพี่ชายเนี่ย ออกไปรับจ้างหาบน้ำ

ถ. : โอ้ชีวิตมันเปลี่ยนอย่างสิ้นเชิง (น้ำเสียงนุ่มนวล แสดงความเห็นใจ)

ต.2 : ค่ะ

จากตัวอย่างที่ 16 จะเห็นว่าผู้สัมภาษณ์ใช้น้ำเสียง นุ่มนวล ราบเรียบ ในการแสดงความเห็นใจชีวิตที่ยากลำบากของผู้ให้สัมภาษณ์และมีการใช้คำอุทานคำว่า “ไอ้” แสดงความสงสารเวทนาในชีวิตของผู้ให้สัมภาษณ์

ตัวอย่างที่ 17 คนเก็บขยะชายชิตี

ถ. : แล้วมีเงินไหมแสนสามหมื่นบาทเนี่ย

ต.2 : เงินหมื่นหนึ่งผมยังไม่เห็นเลย (หัวเราะ) จะจ่ายเงินแสน

ถ. : เจ้าตัวอะครับ พอได้เงินแสนสามหมื่นบาท

ต.1 : ผมก็นั่งเฉยครับ มันตึงจนถึงที่สุดแล้ว

ถ. : เพราะฉะนั้นเราไม่พูดถึงวันนี้ ซึ่งมีผู้ที่เกี่ยวข้องพยายาม จะเข้ามาช่วยดู สถานการณ์ความ ท่านองอาจ คล้ามไพบูลย์ โฆษกสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตอนนี้อยู่ทุกฝ่ายเข้ามาแล้ว

จากตัวอย่างที่17 ผู้สัมภาษณ์กล่าวถึงข้อมูลเพิ่มเติมว่า “ผู้ที่เกี่ยวข้องพยายาม จะเข้ามาช่วยดู สถานการณ์ความ ท่านองอาจ คล้ามไพบูลย์ โฆษกสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตอนนี้อยู่ทุกฝ่ายเข้ามาแล้ว” เป็นการย้ำให้เห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์มีชีวิตที่ยากลำบากที่ต้องได้รับการช่วยเหลือและไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้

อภิปรายผล

การศึกษาข้อมูลการสัมภาษณ์ในรายการ “ถึงลูกถึงคน” และ รายการ “เจาะข่าวเด่น” ของสรยุทธ สุทัศนะจินดา มีลักษณะการใช้ภาษาที่น่าสนใจหลายประการ ผลการศึกษาจึงสนับสนุนสมมติฐานของผู้วิจัยที่ว่า ผู้สัมภาษณ์มีกลวิธีหลายอย่างเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการในปริทัศน์การสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ของผู้ที่มีสถานภาพต่างกัน การถามมีประเด็นที่ชัดเจนมุ่งถามให้ได้ข้อมูลจากผู้สัมภาษณ์มากที่สุด

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่ากลวิธีการถามแม้จะมีกลวิธีที่เหมือนกันแต่เจตนาบางอย่างก็แตกต่างกัน เช่น การกล่าวทักทาย ผู้สัมภาษณ์ที่มีสถานภาพสูงเช่น มีตำแหน่งเป็น คุณหญิง เป็น แพทย์ หรือเป็นทหารผู้สัมภาษณ์จะเรียกตำแหน่งตามด้วยชื่อ ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีสถานภาพต่ำ เช่น ชาวบ้าน หรือมีอาชีพทั่วไป ผู้สัมภาษณ์ใช้วิธีการเรียกชื่อหรือใช้คำสรรพนามว่าเรา หรือใช้คำเรียกขาน เช่น ยาย จากตัวอย่างที่ 1 – 4 แสดงให้เห็นว่าผู้สัมภาษณ์ให้ความสำคัญกับเรื่องตำแหน่งหรือฐานะทางสังคมต่อ ผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมสูง การย่ำคำถามและคำตอบ ผู้สัมภาษณ์เลือกใช้วิธีการย่ำคำถามและคำตอบกับผู้ที่มีสถานภาพสูงเพื่อให้ตอบคำถามได้ตรงประเด็น พบการพูดตัดบท การถามโดยใช้คำถามสั้นๆ เพื่อคาดคั้นเอาคำตอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการสัมภาษณ์ของสรยุทธ สุทัศนะจินดาที่ว่า ผู้สัมภาษณ์นั้นบางครั้งอาจมีหน้าที่ต้องดึงธรรมชาติของผู้ให้สัมภาษณ์ออกมาเพื่อให้ได้คำตอบที่ต้องการซึ่งบางที่อาจต้องใช้การยั่ว ยั่วเย้า เร่งเร้า แล้วแต่กรณี (สรยุทธ สุทัศนะจินดา, 2547 และ สรยุทธ สุทัศนะจินดา, 2548) และ ประไพพรรณ พึ่งนิม (2542) ที่ว่า “การสัมภาษณ์เพื่อหาข้อเท็จจริงมักจะพบวิธีการถามแบบคาดคั้น ยั่วเย้าหรือรุกไว้เพื่อหาคำตอบ” ซึ่งต่างกันมากกับผู้ที่มีสถานภาพต่ำที่ผู้สัมภาษณ์จะใช้วิธีการถามแบบหยอกเย้าและค่อยๆถาม บางครั้งพบการเปลี่ยนเป็นคำถามที่เข้าใจง่ายเพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์เข้าใจคำถามและตอบได้ชัดเจนมากขึ้น ผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีสถานภาพต่ำยังพบการใช้ภาษาที่ลดการคุกคามหน้าจาก “ขออนุญาตรอบคอบวี้นี้ ดูจะมีการศึกษาชั้นไหนครับ” สอดคล้องกับการใช้ภาษาสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1987) ในการใช้ความสุภาพเชิงลบ (negative politeness) เป็นการใช้ถ้อยคำที่เรียบเรียงถ้อยคำอย่างพิถีพิถันเพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนถึงผู้อื่น มักใช้กับคู่สนทนาที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกันค่อนข้างมาก ผู้วิจัยเห็นว่า อาจเป็นเพราะการถามเรื่องการศึกษาเป็นเรื่องที่อาจถูกผู้ให้สัมภาษณ์ ได้ นอกจากนี้ยังพบการใช้ถ้อยคำแสดงความเห็นใจ สงสาร และต้องการช่วยเหลือซึ่งมักพบเฉพาะผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีสถานภาพต่ำเท่านั้น

ผู้วิจัยยังสังเกตเห็นว่าสถานภาพและเครื่องแบบมีผลต่อการสัมภาษณ์ด้วยจาก การสัมภาษณ์ของผู้ที่มีสถานภาพสูง ผู้สัมภาษณ์แสดงออกอย่างชัดเจนว่าเกรงขาม ขอร้องให้ถอดเครื่องแบบ ยิ่งอาจทำให้เห็นว่าชัดเจนว่าสถานภาพที่ต่างกันเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สามารถกำหนดการใช้ภาษาตลอดจนการตั้งคำถามที่แตกต่างกัน แต่ละคำถามก็เหมาะสมกับผู้ให้สัมภาษณ์ที่มาจากกลุ่มที่แตกต่างกันสอดคล้องกับอมรปราเสริฐรัฐ (2542 : 67) กล่าวว่า “ดังนั้นเมื่อพูดถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับชนชั้นของสังคมไทย ก็เท่ากับเราพูดถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับรายได้ การศึกษา และอาชีพรวมกันนั่นเอง” อาจเห็นได้ว่าสถานภาพเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการสัมภาษณ์ของผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมต่างกัน ในสังคมไทยที่สรยุทธ สุทัศนะจินดาคำนึงถึงกลวิธีดังกล่าวซึ่งอาจมีผลทำให้ใช้ภาษาใน การสัมภาษณ์ในรายการด้วย จนทำให้รายการเป็นที่น่าสนใจและได้รับความนิยมจากผู้ชมเป็นจำนวนมาก

สรุปผลการศึกษา

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการทางภาษาในปริทัศน์การสัมภาษณ์ของสรยุทธ สุทัศนะจินดาของผู้มีสถานภาพต่างกัน แล้วพบว่า สรยุทธ สุทัศนะจินดา มีกลวิธีหลากหลายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมต่างกัน มีทั้งกลวิธีการถามที่เหมือนกันและต่างกัน กลวิธีการถามของผู้มีสถานภาพต่างก็ที่มีเหมือนกัน มี 6 กลวิธี ได้แก่ 1) การกล่าวทักทาย 2) การใช้คำเรียกขานให้เหมาะกับระดับของบุคคล 3) การให้ข้อมูลหรือการทำความเข้าใจเรื่องที่จะสัมภาษณ์ 4) การให้ผู้ให้สัมภาษณ์อธิบายเหตุการณ์ตามลำดับเวลา 5) การใช้คำท้ายประโยคคำว่า “หรือ” “หรือ” และ 6) การย่ำคำถามและคำตอบ ส่วนกลวิธีการถามของผู้มีสถานภาพต่างกันที่ต่างกันแบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ กลวิธีการถามผู้ที่มีสถานภาพสูง มี 6 กลวิธี ได้แก่ 1) การถามที่จะคำนึงสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ 2) ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้กำหนดคำถามและเลือกผู้ตอบ 3) การถามแย้ง 4) การพูดตัดบท 5) การถามโดยใช้คำถามสั้นๆ เพื่อคาดคั้นเอาคำตอบ 6) การที่ผู้สัมภาษณ์ปฏิเสธการตอบคำถามจากผู้ให้สัมภาษณ์ และกลวิธีการถามผู้ที่มีสถานภาพต่ำมี 5 กลวิธี ได้แก่ 1) การขออนุญาตถามถึงข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ 2) การถามนำคำตอบ 3) การถามคำถามโดยต่อท้ายว่า “ถูกต้องมั๊ย” “ถูกมั๊ย” 4) การให้ผู้ให้สัมภาษณ์แปลอธิบายความหมายของสิ่งที่พูด 5) การใช้ถ้อยคำแสดงความเห็นใจหรือผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้ที่ต้องได้รับการช่วยเหลือ

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมการถามในปริเฉทการสัมภาษณ์ของผู้มีสถานภาพทางสังคมต่างกันในประเทศไทย อย่างไรก็ตามก็ยังมีประเด็นอื่นๆ เกี่ยวกับปริเฉทการสัมภาษณ์ที่อาจเพิ่มเติมได้ เช่น

1. การศึกษาพฤติกรรมการสัมภาษณ์ที่กำหนดปัจจัยด้านอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น เพศ วัย
2. การศึกษาที่เปลี่ยนประเภทของรายการสัมภาษณ์เป็น รายการสัมภาษณ์ที่เน้นภาพลักษณ์ ว่ามีการใช้ปัจจัยด้านใดบ้างที่มีผลต่อการตั้งคำถามในปริเฉทการสัมภาษณ์

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ ปกรณ์ขจรนาวิน. (2549). *กลวิธีการถามในปริเฉทการสัมภาษณ์รายการถึงลูกถึงคน*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประไพพรรณ พึ่งฉิม. (2542). *กลวิธีการถามในปริเฉทการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์สองประเภท*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรยุทธ สุทัศนะจินดา. (2547). *กรรมกรข่าว*. พิมพ์ครั้งที่ 25. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สรยุทธ สุทัศนะจินดา. (2547). *กรรมกรข่าว 2 งานรับเหมา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สรยุทธ สุทัศนะจินดา. (2548). *คุยนอกสนาม*. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์ พับลิชชิ่ง.
- สำนักข่าวอิสราออนไลน์. (2556). “สรยุทธ” ถ้วยรางวัล เต็มบ้านจากเวที “ท็อปอวอร์ด” บทพิสูจน์ “ขวัญใจมหาชน”. สืบค้น 5 มิถุนายน 2558, จาก <http://www.isranews.org/isranews-scoop/item/19411-D.html>
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2541). *ภาษาศาสตร์สังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Brown, P. and Levinson, S. (1987). *Politeness : Some Universals in Language Usage*. Cambridge: Cambridge University.